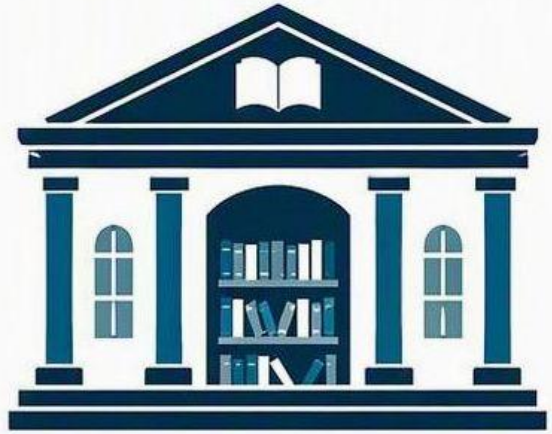
Rahvaraamatukogu seaduse eelnõu (877 SE)

Merilin Piipu
kantsler
Kultuuriministeerium

22.10.2026

Eesti raamatukogud 2025. aastal

853 raamatukogu kokku

478

rahvaraamatukogu

78 KOV-is

9 398 000 arvestusüksust

1 239 töötajat

35

eriala- ja teadusraamatukogu

sh 6 ülikooliraamatukogu

13 705 000 arvestusüksust

530 töötajat

340

kooliraamatukogu

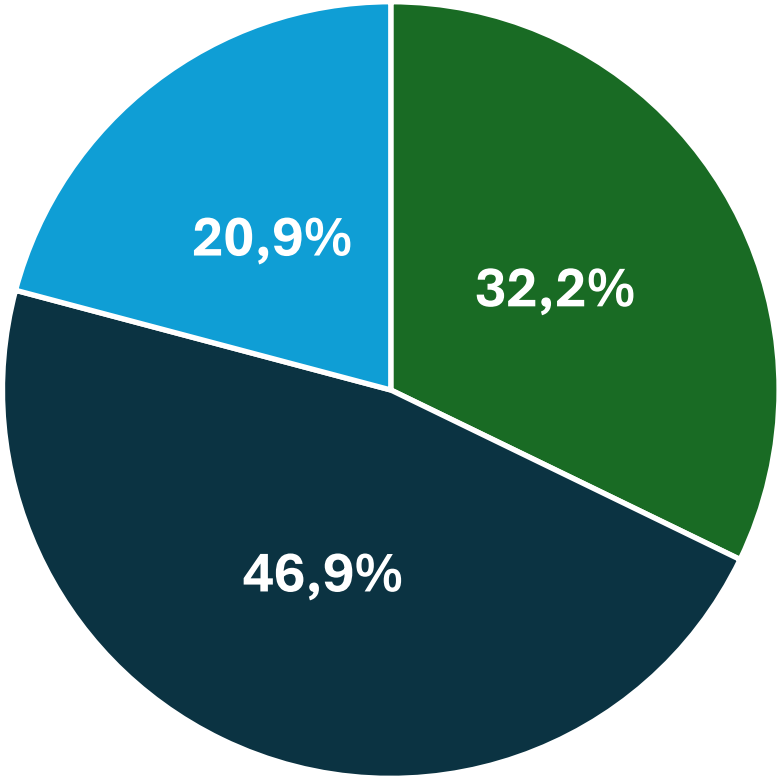
6 091 700 arvestusüksust

348 töötajat

Kokku 29 194 700 arvestusüksust ja 2 117 töötajat

Raamatukogude fondide suurus ja osakaal 2025. a seisuga

Fondid kokku: 29 194 700 arvestusüksust

478 rahvaraamatukogu 78 KOV-is

9 398 000 arvestusüksust

35 eriala- ja teadusraamatukogu, sh 6 ülikoolirmtk

13 705 000 arvestusüksust

340 kooliraamatukogu

6 091 700 arvestusüksust

Eelnõu regulatsioon ei takista erinevat tüüpi raamatukogude, sh avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude andmekoguga liitumist

KUM ja HTM ühine ettepanek: **RaRS eelnõu (877 SE) § 29 punktiga 16 Eesti Rahvusraamatukogu seadusesse lisatavate §-de 7^3 ja 7^4 muudatused**

Selgitus:

- Andmekogu regulatsioonis - õigusselgem ülikoolide vajadustega arvestamine, sh juhtimismudel

Raamatukogude andmekogu regulatsiooni muudatused

1. Andmekogu eesmärgi täpsustamine. Seaduses sätestatakse, et raamatukogude andmekogu pidamise eesmärk on ka teaduskirjandusele ja -informatsioonile juurdepääsu tagamine.

2. Ülikoolide rolli selge määratlemine. Seaduse tasandil määratletakse andmekogu vastutava töötlejana selgelt ka andmekoguga liitunud avalik-õiguslik ülikool/ülikooli raamatukogu.

3. Andmekogu põhimääruse kooskõlastamine. Andmekogu põhimääruse kehtestab Kultuuriministeerium kooskõlastatult Haridus- ja Teadusministeeriumiga. Sellega tagatakse ülikoolide ettepanekute ja vajadustega arvestamine ka põhimääruse koostamisel.

4. Alamandmekogude pidamise võimalus. Seaduses täpsustatakse, et raamatukogude andmekogu koosseisus võib pidada alamandmekogusid, sealhulgas avalik-õiguslike ülikoolide teadusraamatukogude alamandmekogu.

5. Andmekogu juhtimismudeli sätestamine. Seaduses kirjeldatakse andmekogu juhtimismudelit ning antakse volitus moodustada nii andmekogu arendamise juhtrühm kui ka alamandmekogu eraldiseisev juhtrühm.

1. Andmekogu eesmärgi täpsustamine

ERRS § 7³ lõike 1 täiendamine punktiga 7:

„7) teaduskirjanduse ja -informatsiooni ning teabeallikate, sealhulgas teadus- ja muude andmebaaside kättesaadavaks tegemine ja juurdepääsu tagamine.“

Selgitus:

- Tagada ülikooli raamatukogu kasutajatele teaduskirjanduse ja -andmebaaside kättesaadavus ning juurdepääsu.

2. Ülikoolide rolli selge määratlemine

ERRS § 7³ lõike 2 täiendamine pärast sõna „Rahvusraamatukogu“ sõnadega: „andmekoguga liitunud avalik-õigusliku ülikooli raamatukogu“.

Selgitus:

- Määratleda seaduse tasandil andmekogu vastutava töötlejana ka andmekoguga liitunud avalik-õigusliku ülikooli raamatukogu.
- Selgitada ülikoolide vastutust andmekogu arendamisel ja haldamisel.
- Tagada andmekogu osaliste õiguste ja kohustuste õigusselgus.

3. Andmekogu põhimääruse kooskõlastamine

ERRS § 73 lõige 3:

„Raamatukogude andmekogu põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega haridus- ja teadusvaldkonna eest vastutava ministriga kooskõlastatult.“

Selgitus:

- Tagada kultuuri- ning haridus- ja teadusvaldkonna eesmärkide ning vajaduste kooskõla.

4. ja 5. Alamandmekogude pidamise võimalus

ERRS § 7³ täiendamine lõike 4 punkti 1 pärast sõna „ülesehitus“ sõnadega „sealhulgas alamandmekogud“.

ERRS § 7³ täiendamine lõikega 5:

„(5) Raamatukogude andmekogu koosseisus võib pidada alamandmekogusid, sealhulgas rahvaraamatukogude ja avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude andmete põhjal moodustatud alamandmekogusid.

Selgitus:

- Luua seaduslik alus alamandmekogude moodustamiseks ühise andmekogu koosseisus.
- Võimaldada arvestada eri tüüpi raamatukogude andmete ja teenuste eripäraga.

5. ja 6. Andmekogu juhtimismudeli sätestamine

Lugeda § 7³ lõike 4 senine punkt 6 punktiks 7 ja täiendada lõiget 4 uue punktiga 6 järgmises sõnastuses:

„6) andmekogu arendamise juhtrühma moodustamine ja selle töökorraldus;“

ERRS § 7³ täiendamine lõikega 6:

(6) Andmekogu arendamise juhtrühma moodustamisel tagatakse erinevate andmekoguga liitunud raamatukogude, sealhulgas avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude esindatus. Andmekogu koosseisu kuuluva alamandmekogu arendamise koordineerimiseks ja korraldamiseks võib moodustada eraldiseisva juhtrühma.“

Selgitus:

- Sätestada eri tüüpi raamatukogude osalemine andmekogu arendamise juhtimises.
- Tagada arendusvajaduste kooskõlastamine ja koostöö eri haldusalade vahel.
- Võimaldada alamandmekogu arendamist eraldi juhtrühma kaudu, kui selleks tekib vajadus.

7. Isikuandmete töötlemine

ERRS § 7[4] lõige 6 sõnastada järgmiselt:

„(6) Kui raamatukogude andmekoguga liitunud avalik-õigusliku ülikooli raamatukogu või muu raamatukogu tegevust reguleerivas seaduses ei ole lugeja teenindamiseks vajalike isikuandmete loetelu kehtestatud, võib raamatukogude andmekogus töödelda järgmisi isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid:

1) lugeja ja tema seadusliku esindaja üldandmed;

2) lugeja eelistuste andmed vastavalt lugeja nõusolekule;

3) eestkoste andmed;

4) lugeja haridus-, teadus- või muu asutusega seotuse ja kasutajarühma andmed;

5) raamatukoguteenuste kasutamise, kasutusõiguste ning lugeja kohustuste andmed.“

Selgitus:

- Viite asemel avatakse andmekogus lugeja teenindamisel isikuandmete töötlemiseks lubatud isikuandmete loetelu.
- Täiendatakse töötlemiseks lubatud isikuandmete loetelu haridus- ja teadusasutuste vajadustest lähtuvalt.

Eelnõu maakonnaraamatukogude regulatsiooni muutmise vajadus

- Kehtiv regulatsioon ei erista selgelt riiklikke haldusülesandeid ja KOVide ülesandeid.
- Riiklikud ja omavalitsuslikud kohustused tuleb eristada (Riigikohtu üldkogu 16.03.2010 otsus nr 3-4-1-8-09).
- Eelnõu määratleb selgelt KOVi rahvaraamatukogude ülesanded ning RaRa-le üleantavad riiklikud haldusülesanded koos nende rahastamisega.
- RaRa 25 ametikohast kujundatakse regionaalsed ametikohad, et tagada raamatukogudele asukohalähedane nõustamis- ja koolitustugi.
- Regionaalset lähenemist toetab ka RaRa senine personalipoliitika: 15.10.2026 seisuga elas 205 töötajast 56 väljaspool Tallinna ehk ligikaudu 27%.

Jõustumistähtajad ja rakendamine

01.02.2027 seaduse üldine jõustumine

Põhjendus:

- Tagada asutustele ja kohalikele omavalitsustele piisav aega muudatuste ettevalmistamiseks.

01.01.2028 teine etapp

Põhjendus:

- Teises etapis kavandatud muudatused (nt andmekogu ja riiklike ülesannete lõplik ümberkorraldamine) jõustuvad jätkuvalt eelnõuga kavandatud ajakavas.

Aitäh!